BEV*ARV projektet er søsat

Med kurs mod en national bevarings- og handlingsplan for kultur- og naturarven på statslige og statsanerkendte museer i Danmark

Af Kristiane Strætkvern,

*Cand.scient.cons., fiic, BEV*ARV projektleder*
Nationalmuseet
kristiane.straetkvern@natmus.dk

Bevaringskollegaer, der har været i faget nogle år, vil muligvis huske udgivelsen af ODMs (Organisationen Danske Museer) magasinrapport i 2006. Rapporten var særdeles tydelig omkring de problematiske og tit mangelfulde forhold, der herskede i de danske museers magasiner. Selv om der de senere år er sket forbedringer af museernes genstandsforvaltning på mange punkter, er der stadig magasiner, der halter bagud og langt fra sikrer forhold, der minimerer risikoen for biologisk nedbrydning (for eksempel skadedyr, skimmel og mug) og reducerer fysisk og kemisk nedbrydning som Museumsloven foreskriver. Dette forhold understreges i flere senere udredninger og beretninger fra Rigsrevisionen og diverse udvalg samt af museernes egne kvalitetsrapporter.

ODM har i en årrække presset på for at skabe opmærksomhed på området, og i samarbejde med Nationalmuseet blev der indsendt en ansøgning til Slots- og kulturstyrelsen om midler til at få overblik over situationen og hermed skabe forudsætningen for en ny strategi for bevaringen af kunst-, kultur- og naturarven. I projektansøgningen formuleres opgaven således: Projektet skal "etablere et solidt og kvalificeret data-, fakta- og beslutningsgrundlag, så Slots- og Kulturstyrelsen hermed kan formulere en eventuel national strategi for bevaring af kulturarven på statslige og statsanerkendte museer, herunder formulering af et forslag til en mulig handlingsplan for at opnå de strategiske mål" (citat fra ansøgningen). Ansøgningen blev imødegået ved at der på Finansloven 2019 blev afsat 2,0 mio kroner blev afsat på Finansloven 2019 til projektet: "Mod en national bevarings- og handlingsplan for kultur- og naturarven på statslige og statsanerkendte museer i Danmark" – fremover omtalt som BEV*ARV. Den længe ønskede bevilling kom 23. december 2019 og blev givet til Nationalmuseet, som er projektejer og skal sikre, at projektet gennemføres i henhold til formålet, indenfor budgetrammen og til tiden. Projektet blev, som så meget andet, forsinket af Covid 19, men er nu ved at tage form og blive til en realitet. Ikke alle detaljer er på plads, men nok til at vi kan starte en føljeton i BEVAR og love, at der kommer flere kapitler, efterhånden som projektet udvikler sig og får rigtigt kød på. Lige nu har vi et skelet, der består af en projektorganisation, en projektplan og en tidsplan.

> Selv om der de senere år er sket forbedringer af museernes genstandsforvaltning på mange punkter, er der stadig magasiner der halter bagud.

23. december 2019

NATKUL.2019-00003

Tilskud til "Mod en national bevarings- og handlingsplan for kulturarven på statslige- og statsanerkendte museer i Danmark"

Tilsagn
Kulturministeren har truffet beslutning om at tildele Nationalmuseet op til 2,0 mio. kr. til projektet *Mod en national bevarings- og handlingsplan for kulturarven på statslige- og statsanerkendte museer i Danmark*, jf. Finanslov 2019, § 21.33.37.37. National kulturarv.

Faksimile af tilsagnsbrevet til Nationalmuseet, 23. december 2019.

Projektorganisationen – hvem skal lave arbejdet?
Der skal indsamles data fra museer i hele landet, de 5 statslige og de 97 statsanerkendte. For at gøre dette så effektivt og smidigt som muligt bygger organisationen på et tæt samarbejde med det eksisterende netværk af bevaringscentre, da disse allerede er dybt involveret i problemstillingerne og har samarbejdsaftaler med størstedelen af museerne. Bevaringscentrenes erfaring og kompetencer er væsentlige i formuleringen af projektplanen og den praktiske tilrettelægning af arbejdet.

Samarbejdet med bevaringscentrene sker i en 'kernegruppe'. Kernegruppen består af projektleder Kristiane Strætkvern fra Nationalmuseet, lederne af landets fem bevaringscentre og projektmedarbejder Signe Lillebæk fra Det Kgl. Akademi, Institut for Konservering. Signe Lillebæk vil blandt andet varetage samarbejdet med de museer, der ikke har en fast aftale med et bevaringscenter.

Efter aftale med SLKS er der nedsat en styregruppe, hvor de kunst-, natur- og kulturhistoriske museer, samt relevante fagpersoner er repræsenteret. Styregruppen følger projektet tæt og kommer med fag-

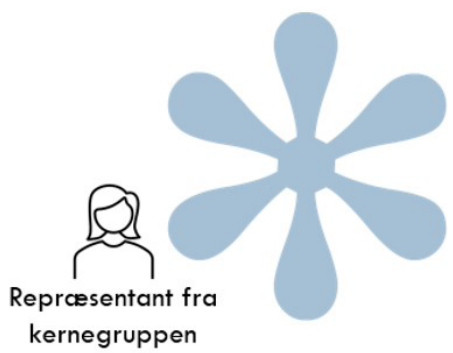

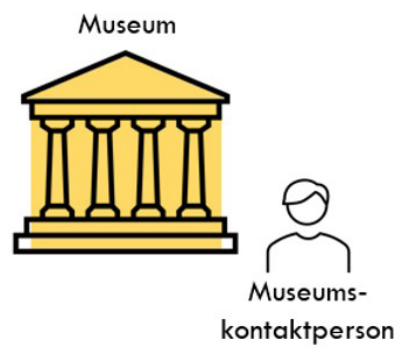

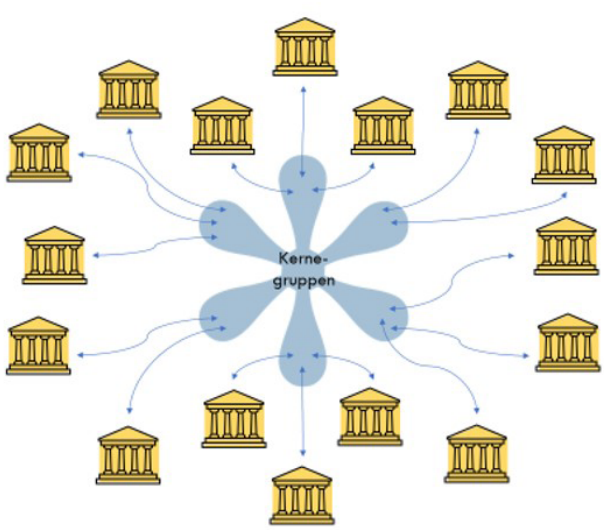

En fast representant fra kernegruppen er primær kontakt og samarbejder med den kontaktperson museet har udpeget.

Hver repræsentant fra kernegruppen har ansvar for et aftalt antal museer, primært baseret på den allerede eksisterende samarbejdsstruktur.

Oversigt over princippet for ansvarsfordelingen

KERNEGRUPPEN

Projektleder: **Kristiane Strætkvern,** Nationalmuseet
Projektmedarbejder: **Signe Lillebæk,** Det Kgl. Akademi, Institut for Konservering

Lederne af de danske bevaringscentre:
Elizabeth Baadsgaard, Kunstkonserveringen Øst og Vest
Simon Botfeldt, Bevaring Sjælland
Ida Hovmand, Bevaringscenter Fyn
Hanne Billeschou Juhl, Bevaringscenter Nord
Lise Ræder Knudsen, Konserveringscenter Vejle

STYREGRUPPEN

Berit Anne Larsen, Statens Museum for Kunst
Anja Olsen, Rudersdal Museum
Nikolaj Scharff, Statens Naturhistoriske Museum
Morten Ryhl-Svendsen, Det Kgl. Akademi, Institut for Konservering
Lene Stengaard, Slots- og Kulturstyrelsen
Jesper Stub Johnsen, Slots- og Kulturstyrelsen

Projektets organisation.

lige bidrag til at gøre projektet så relevant og anvendeligt som muligt. Sekretariatsbistand ydes af Nationalmuseet og ODM, som også, mens projektet løber, vil være en væsentlig sparringspartner og nøgle til museernes verden.

Samarbejdet med bevaringscentrene, museerne og disses bidrag er centralt for at kunne løse opgaven. Alle museer er blevet bedt om at udpege en kontaktperson for projektet, gerne museets samlings- eller bevaringsansvarlige. Museets kontaktperson bliver kontaktet af en repræsentant for et af bevaringscentrene eller projektmedarbejderen. Alle museer vil således være tilknyttet en fast BEV*ARV repræsentant som primær kontakt og samarbejdspartner. For mange museers vedkommende vil denne person også være en, der i forvejen kender deres magasiner og personale.

> Samarbejdet med bevaringscentrene, museerne og disses bidrag er centralt for at kunne løse opgaven.

"På institut for konservering anser vi den nationale bevarings- og handlingsplan som en trædesten til en styrket national strategi for samlingsvaretagelse. Vi er overbevist om, at handlingsplanen vil forme de langsigtede retningslinjer og præge udviklingen indenfor bevaring af kultur- og naturarv for de kommende 10-15 år og derved få indflydelse på konserveringsfaget. Som en højere uddannelses- og forskningsinstitution ser vi en styrke i at indgå i samarbejdet. Projektets indsamling af viden kan berige vores uddannelse og kompetenceudvikle vores dimittender, så de bliver endnu bedre rustet til at indgå i udviklingen af bevaringsindsatsen for kultur- og naturarv. Men vi ønsker også at supplere projektet med instituttets stærke og aktive forskningsmiljø indenfor præventiv konservering."

Rikke Bjarnhof, Dekan, Institut for Konservering, Det. Kgl. Akademi

*"Fra ODM er vi selvfølgelig meget glade for at vores vedholdende arbejde med at skaffe politisk opbakning og midler til projektet langt om længe er lykkes!
Det er også glædeligt at arbejdet kan udføres som et bredt samarbejde mellem de enkelte museer og den relevante bevaringsekspertise."*

Nils M. Jensen, Direktør, Organisationen Danske Museer, ODM

Magasinrapporten version 2.0

Hvad er opgaven?
Opgaven er at etablere et solidt og kvalificeret data-, fakta- og beslutningsgrundlag, der afspejler de faktiske forhold vedrørende bevaring af kultur- og naturarven på de 5 statslige og 97 statsanerkendte museer i Danmark. Etableringen af et sådant grundlag hviler på en omhyggelig indsamling af bevaringsrelevante data om bygninger, magasinrum, disses klima, tilstand mv. fra de deltagende museer. Resultaterne skal være sammenlignelige med de resultater, der blev præsenteret i ODM's magasinrapport i 2006, så vi taler om en "magasinrapport version 2.0", med nogle forskelle; den kommende undersøgelse vil også inkludere de statslige museer. Derudover skal rapporten inkludere information om klimadata målt gennem mindst et kalenderår i udvalgte, repræsentative museumsmagasiner fra alle museer. Den indsamlede viden skal samles i en slutrapport, der skal afleveres til Slots- og Kulturstyrelsen allerede ved udgangen af september i 2023.

Den danske museumsverden har ændret sig meget siden 2006. Museer har fusioneret, magasiner er nedlagt, nye fællesmagasiner er kommet til. I 2006 deltog 127 museer i undersøgelsen, og der blev indhentet oplysninger om 1303 magasinrum, i alt fordelt på 115.342 kvm. En foreløbig optælling viser, at 57 af de museer der deltog i 2006 ikke længere eksisterer som selvstændige museer, så for at få et overblik over opgavens omfang er vi begyndt med at tælle magasiner og magasinrum – i skrivende stund tæller vi stadig.

Hvornår og hvordan gør vi det?
Indsamling af informationer og data vil vare cirka et år og starter efter planen i uge 12. Informationerne indsamles først og fremmest gennem magasinbesigtigelser. Magasinbesigtigelserne foretages af museets udpegede kontaktperson og af BEV*ARVs repræsentant i fællesskab.

Til indsamling af informationer om magasinernes fysiske, bevaringsrelevante forhold er udarbejdet et spørgeskema med cirka 30 punkter, der undersøges. Disse punkter forholder sig til bygningens tilstand udvendigt og indvendigt ,samt hvordan museet bruger og udnytter de fysiske forhold.

De indsamlede informationer skal være ensartede, således data fra forskellige lokaliteter og museer kan sammenlignes og sættes i perspektiv på lige sammenligningsgrundlag. Alle informationer fra magasingennemgangen bearbejdes efterfølgende centralt.

Mange museer foretager allerede klimalogninger i deres magasinbygninger og magasinrum, men der skal indsamles klimadata fra flere magasiner, dog ikke alle. Der forestår et stort arbejde med at udpege repræsentative magasiner, hvor der skal opstilles dataloggere, så vi kan indhente klimadata. Hvordan dette udvikler sig, kommer i et senere kapitel.

Fortsættelse følger
Vore vigtigste interessenter er museerne, der ejer samlingerne og får ekstra opgaver i at holde dørene åbne og fremskaffe de informationer, vi trænger. De vil blive særligt informerede og hørt undervejs i projektforløbet gennem ODM, informationsmøder og tidsskriftet Danske Museer.

For bevaringsfolket er BEV*ARV et ubetinget vigtigt projekt. Genstandenes tarv ligger os alle på sinde, og nu sker der omsider noget. Bevillingen til BEV*ARV muliggør gennemførelsen af en længe efterspurgt og nødvendig opgave, der giver input til nye strategier og på sigt kan bidrage til. at alle museumsgenstande på landets statslige og statsanerkendte museer ikke blot opbevares, men sikres de helt nødvendige betingelser for lang og bevarende opbevaring.

Vi vil holde vore bevaringsfaglige kolleger opdateret gennem BEVAR, så det er blot at glæde sig, til vi er klar til at fortælle næste kapitel. ■

"Storformat-malerier mangler gode opbevaringsforhold, da værkernes dimensioner typisk overstiger almindeligt brugte størrelser for kompaktreoler, almindelige reoler eller andre magasinindretninger til malerier på kunstmuseerne. Vi ser som oftest, at store maleriformater ikke har prydrammer (ikke ønsket fra kunstnerens side), og når de er stakket op ad hinanden, får de stødskader og mærker efter den uhensigtsmæssige opbevaring."

Elizabeth Baandsgaard, Konstitueret leder, Kunstkonserveringen Øst og Vest

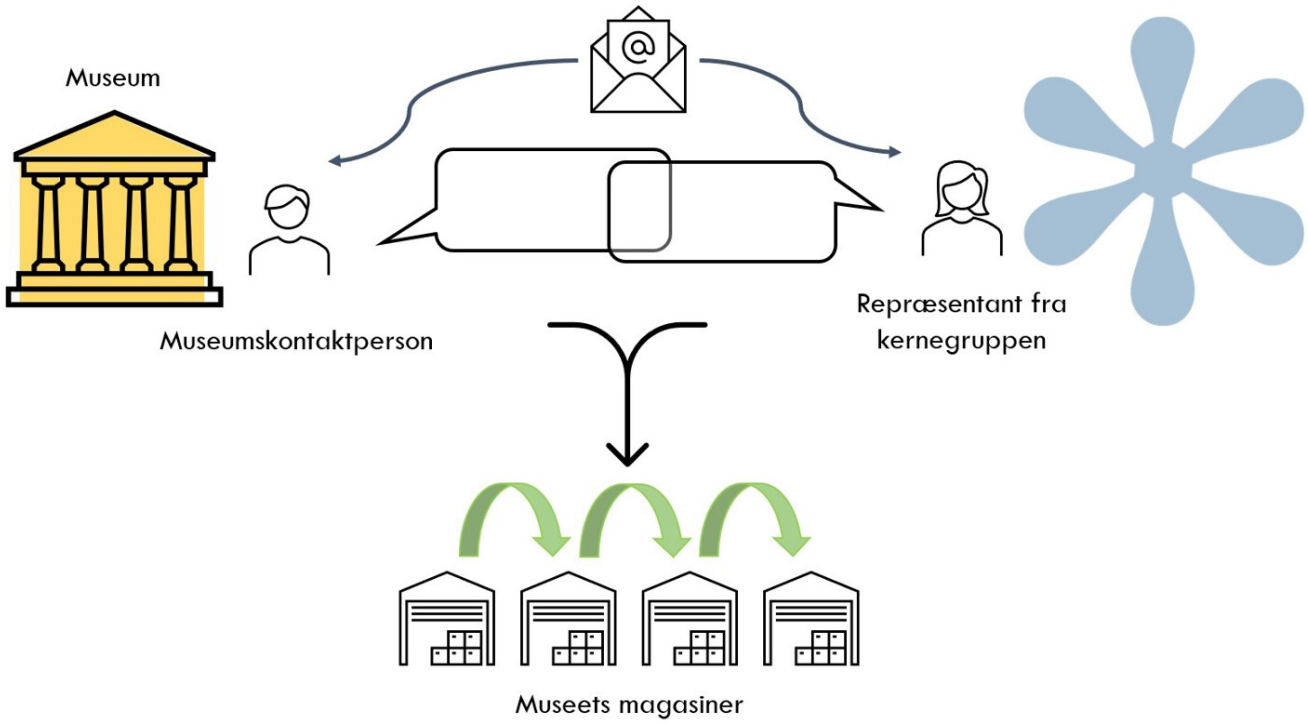

Model for samarbejde mellem museets kontaktperson og kernegruppens repræsentant